

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

In cumpănă.

»Ride om de om și dracul de toți«, — așa zice vorba românească, și nu mai încapă îndoială, că, zicându-o, românul nu se gândește la dracul cel cu coarne și cu coada cârlig, ci la bine știutul »al treilea«, care se bucură când doi se ceartă.

Și mult se va fi bucurând un oarecare »al treilea« când vede trământările ce se petrec în regatul ungar.

E de mult acum de când întru fericire pomenitul General Traian Doda a zis, că nu e și pentru români loc în viața constituțională a regatului ungar, dar vremurile trec și în trecerea lor mereu suntem nevoiți a ne întreba, dacă e ori nu adevărat ceea ce a zis bătrânul oștean.

Noi suntem porniți a zice, că trebuie neapărat să fie și pentru români loc în viața constituțională a regatului ungar, căci sunt în țările coroanei ungare trei milioane de români.

Unde adevărat ar mai putea aceștia să-și găsească loc, dacă nu-l au în patria lor.

Nu se poate judeca mai dreaptă decât aceasta.

Generalul Doda nu era însă ori-și-cine. Îmbătrânit în slujba împărătească și ridicat încetul cu încetul în rînd cu cei mai de aproape sfetnici ai Curții, el avea puțința de a se dumeri asupra adevăratelor intențiuni ale împăratului.

El nu mai avea nevoie să-și facă carieră și să-și creeze pozițiune. Dar a intrat cu

toate aceste parte la viața politică. ba a intrat chiar în dieta ungară, el a făcut-o aceasta din simțământ de datorie patriotică, și ni-e destul să știm, că el a făcut-o pentru ca să știm, că împăratul vrea, ca românii să ie parte la viața publică a regatului ungar și să se împace cu gândul, că numai și numai în această publică mai poate să fie loc pentru dânșii.

Nici decât aceasta mai dreaptă judecată nu se poate, și mișel ar fi cine ar zice, că împăratul vrea ca românii aiurea să-și caute loc, iar nu în viața publică a regatului ungar.

Participarea la viața publică și intrarea în dietă a generalului Doda au fost acte de deferență față cu statul ungar și dovezi neîndoioase, că el doria în toată sinceritatea, ca frații săi să se conformeze cu dorința monarhului lor.

Guvernul ungar însă și sprijinitorii lui »n'au voit să înțeleagă« și bătrânul general a fost în cele din urmă nevoit să recunoască, că aveau dreptate ceice încă demult căutaseră și nu găsiseră loc în viața constituțională a regatului ungar.

Se impunea dela sine întrebarea: Dar unde aiurea ar putea să-l găsească?

»Aici, mă rog, la noi!« — zice pe ici pe colo câte un »al treilea«, care râde, râde mereu, și cu anevioia s'a putea zice, că n'are de ce.

Lucrul acesta n'ar fi poate primejdios, dacă românii ei singuri ar pune întrebarea, dar sunt mulți ceice și-o pun și prea din multe părți răsună acel urit »Aici!«

»Nu! — a răsunit glasul împăratului. — Să rămână fiecare acasă la el, căci acolo îi este locul și trebuie să i-se și facă.«

Așa înțelegem noi cu mintea noastră de oameni nedeprinși cu chițibușuri hotărîrea împăratului de a introduce în toate țările de sub stăpânirea sa, deci și ca Rege Apostolic în regatul ungar sufragiul universal.

N'ar avea hotărîrea aceasta nici un rost dacă n'ar fi pornită din gândul de a face fiecăruia locul ce după dreptate și după rațiunea de stat i-se cuvine în viața publică a patriei sale.

Ei, nu. — Guvernul ungar și sprijinitorii lui, partizani ai Generalului Doda, precum se vede, stăruie și azi în gândul, că nu e nici pentru români, nici pentru mulți alți concetățeni ai lor loc în viața constituțională a regatului, ba se fac luntre și punte, ca nici în viitor să nu fie.

»Unde dar!« — răsună din ce în ce mai stărnite milioane de glasuri, iar »al treilea« ride în hohote.

Dacă e așa, judecând tot cu mintea noastră mai sus caracterizată, adevărații patrioți și susținătorii ai statului ungar sunt cei ce stăruie să se facă pentru toți locul cuvenit în patria lor — pentru ca nimeni să nu mai fie nevoit a întreba »Unde dar?«

E ușuratic și pe cât de urit, pe atât de primejdios jocul, spre care se avântă susținătorii nebuloasei idei de stat maghiar și el, dacă nu azi, mâne ori poimâne, ar putea să-i ducă, unde nu vor să ajungă.

De voie — de nevoie tot o să se facă odată cumva cuvenita bună rânduială și în

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

O universitate populară germană.

De Horia Petra-Petrescu.

I.

Nu-mi va părea nici când rău că am întrerupt călătoria pentru o zi la Viena, întorcându-mă în Germania, căci în ziua aceasta mi-a fost dat să văd o »universitate populară« unică în felul ei.

E cu totul altceva decât citești o descriere a unei instituții de acestea, fie descrierea oricât de amănunțită și oricât de fidelă, și dacă o vezi înaintea ta, plimbându-te din sală în sală, vorbind cu funcționarii aplicați și verificând datele seci cu adevărul vieții.

Asta am experiat-o mai bine cu ocazia aceasta. Am rugat direcția universității populare să-mi trimită statutele și rapoartele ultime anuale, la Wällschhof, stațiunea balneară de lângă Viena, unde am petrecut mai mult timp și am citit din fir în păr aceste date preliminare. Dar fie descrierea oricât de plastică, nu corespunde, nu poate corespunde lucrului văzut. De aș fi rămas cu notițele luate pe urma acestor rapoarte, aș avea altă închipuire despre instituția de care vă vorbesc.

Nu diametral opusă, dar divergentă de starea faptică.

»Volkshheim«-ul, căci așa se numește universitatea populară din Viena (Vatra, casa populară), mi-a atras atenția cetind un raport mai amănunțit despre ultimele stadii ale universităților popu-

lare în străinătate, în revista »Documentele progresului«, care apare în Paris, Berlin și Londra. Acolo am găsit notițe interesante scrise de redactorul șef și de o gardă întreagă de învățați. Articolele lui Ludo Hartmann și ale lui Emil Reich, amândoi profesori la universitatea din Viena, m'au interesat mai de aproape, fiindcă aveam ocazia să mă conving cu ochii mei proprii de ceea ce scriu dânșii.

Voiam să mă conving, în liniamente generale, despre curentul pornit în Viena, cu atât mai mult, cu cât se accentuă în articolele amintite că o altă instituție similară nu există încă pe întreg teritoriul locuit de germani. Dela experiențele »Volkshheim«-ului atârână ca să se introducă și în alte orașe sistemul acesta de învățământ, care a adus roade bogate în alte țări culte.

Ceeace am văzut și am citit vă comunic și d-v., anticipând că nu m'am aprofundat cu desăvârșire, în tema pe care o tratez, neavând timp pentru așa ceva, de-oamdată. De aceea nici nu voi scrie un studiu temeinic, ci o »causerie«-e, mult puțin interesantă, aducând draperu unde cred de cuviință, ca să nu vedeți, cel puțin, să nu vă apară știința mea prea mare.

Cu un lucru am avut noroc: am câștigat informatori de mână întâi. Pe lângă statutele și rapoartele anuale, am vorbit chiar cu raportorii revistei amintite, cu dnii profesori universitari: Hartmann și Reich, cu cari m'am întâlnit zilele trecute în Weimar.

Nu va strică să amintesc vre-o câteva din ideile acestor doi profesori, cari sunt sufletul »Volkshheim«-ului, dupăcum m'am convins și din

întrebările făcute în mijlocul funcționarilor instituției.

Tendențele pedagogiei populare din anii din urmă se pot numi mult mai corect *andragogice* decât *pedagogice*, vrea să zică; atenția oamenilor chemați de a educa poporul, se îndreaptă cu intensitate mai mare asupra bărbajilor, a oamenilor în vârstă, cari vreau să studieze. Nu e vorba aici de o specializare a unei persoane din popor, ci de *câștigarea* unei culturi »generale«, de lărgirea orizonturilor. Astfel s'au născut prelegerile publice, bibliotecile și seratele populare, cari sunt toate menite spre ridicarea intelectualității oamenilor, cari își recunosc neștiința, dar vreau să se desvoalte, chiar și după ce au ieșit de pe băncile școlii.

Cu timpul însă au început să se ramifice și individualitățile deosebite, încât muncitorului dela oraș nu-i mai era îndestulătoare o singură prelegere unică dintr'un teren, pe care voia să se specializeze și din trebuința aceasta s'au născut *universitățile populare*, unde fiecare se poate specializa și-și poate completa cunoștințele sale, după bunul său plac. Siguranța cea mai mare pentru universitățile populare e legătura cu universitățile existente, căci (e evident), dacă se recrutează profesorii din șirul membrilor universității, știința predată la universitatea populară va fi mult mai adevărată dela izvor, decât dacă e predată de alți oameni, cari n'au de cele mai multe ori, cunoștințele atât de temeinice.

În ultimii 15 ani s'au dezvoltat în Germania și Austria — după modelul universităților similare engleze (University Extension) — două sisteme de universități populare. În Austria și în

țările atârătoare de coroana ungară, care cad și ele sub imperiul pragmaticei sancțiuni.

Tot e lucru mai cu minte să se facă de bună voie și cu toată dragostea.

Bucurie copilărească. Confracții dela „Unirea“ nu mai pot de bucurie, ci reproducând cele scrise de dl Locusteanu în „Voința Națională“, jubilează și întinzându-se pe cinci coloane, cantă să-l scoată pe P. S. Sa Episcopul Dr. V. Hossu alb ca zăpada în cele naționale, iar pe biata „Tribuna“ o dă gata, afirmând că propagă „ura confesională“ pentru care a primit apoi un bobarnac dela dl Locusteanu, care „le va astupa gura pe multă vreme“ (stil de preoți crescuți la Roma ? !)

Nu neșgă însă nici „Unirea“, că *motivul* pentru care „Tribuna“ a încondeiat pe P. S. Sa episcopul gr. catolic dela Lugoj există: P. S. Sa a răspuns adecă *ungurește* salutului reprezentantului unui oraș cu majoritate românească.

Serie însă:

„Lucruri, cari se întâmplă *fiecărui* Episcop și s'a întâmplat chiar și Preasfințitului dela Arad, dar acela n'a fost cunoscut celor dela „Tribuna“ (!)

Câtă îndrăzneală și perversitate: dar cine nu știe oare, că „Tribuna“ a desaprobat în termeni foarte energici și pe episcopul Aradului când P. S. Sa, la Șiria și Gruin răspunsese ungarurește în mijlocul unei populațiuni dintre cele mai românești ?

Cei dela „Unirea“ să nu fi citit oare ?

Ba, desigur au citit. Le-a trebuit să afirme însă un neadevăr sfruntat, ca astfel să ne prezinte *parțial* și răi față de — uniți.

Fac apoi caz mare din certificatul ce confratele nostru din București, dl Locusteanu dă Episcopului Hossu, precumcă „Episcopul Hossu se bucură de reputația a unui *om cinstit și a unui bun român*“.

Nimeni și mai puțin „Tribuna“, n'a discutat cinstea personală a P. S. Sale Episcopului Dr. V. Hossu.

Cât privește însă chestia de *bun român*, confratele dela București a rămas și până azi dator

cu — părerea sa asupra cazului concret discutat în „Tribuna“: aprobă ori desaproabă ca episcopii noștri când se duc pela sate, fie în vizitațiune canonică, fie să sfințească biserică, să vorbească ungarurește și să se ferească să manifeste caracterul românesc al serbărilor ce se dau în onoarea lor ?

În nici un caz, confratele dela București nu va putea să admire apoi vorbirea pe care P. S. Sa Episcopul Hossu a rostit-o în Camera Magnaților chipul împotriva proiectului de lege a lui Apponyi, dar *făcând elogiul enorme marelui ieșuit!*

Nu cele ce i-au spus dlui Locusteanu bărbății din anturagiul P. S. Sale, ci fapte ca acestea pot servi drept criteriu de a judecă purtarea „națională“ a Preasfințitului dela Lugoj.

Știe apoi dl Locusteanu de *acțiunea prozelitică* pornită dela Lugoj și *ar putea să aprobe pe prelatul român care ține mai mult la catolicism decât la ortodoxie?*

Și de când scrisele „grecilor“ ori ale fraților „schismatici“ (cum li numeă odinioară „Unirea“ pe frații dela „Voința“) s'an ridicat la atâta preț, încât sunt bune și pentru a drege aureola unui prelat închinător Romei ?

Se vede că pentru apărarea unei cauze pierdute, „Unirea“ binevoiește a lua drept mărturie și pe schismatici (cum ne numește!) Incet, dar progresează !

Delegațiunile. Comisiunea ungară exmisă pentru dezbaterrea afacerilor comune va ține azi o constătoare în sala delegațiunilor la parlament. Ședința de constituire se va ține Joi, în 8 Oct. Membrii delegațiunii ungare vor fi primiți în aceeași zi la orele 2 în audiența de către M. Sa împăratul.

Hărțuială. Ieri ne a soait la redacțiune înștiințarea, că procesul întentat „Tribunei“ care eră să se judece la 3 Oct. s'a amânat pe 8 c. Redactorul nostru Sever Bocu a fost citat pe această zi la Oradea, punându-i-se în vedere că în caz contrar va fi curențat și arestat.

Adunare de popor în Ecica-românească. *Subscriși prin aceasta convocăm pe 11 Octomvrie st. n. o adunare populară în Ecica-română.*

special, în Viena, universitățile populare intră sub nemijlocita influință a universităților existente, deci sub conducerea unui comitet ales de senatul universitar din sinul docenților și profesorilor ordinari ai universității respective. În Germania, unde s'au lvit unele greutăți în privința aceasta, s'au înființat societăți compuse tot din profesori universitari, dar ca oameni privați, fără de tutoratul universității.

Cursurile acestea speciale se țin seara, după orele 7, ca să poată participa chiar și acela, care a fost ocupat ziua întreagă. Un curs se compune din mai multe prelegeri, cari se părăndă la zile anumite din săptămână, astfel că în 6 sau 8 săptămâni se poate asculta un curs temeinic din ramul ales. Prelegerile acestea sunt foarte bine cercetate. Viena, de exemplu, se poate lăuda că are pe an cam 110 cursuri (cu câte șasă sări) și 12—15,000 de ascultători.

Imi aduc și eu aminte, că am cercetat vre-o câteva din cursurile acestei universități, între altele și comentarul făcut de profesorul de muzică Wallaschek ciclului de drame muzicale ale lui Richard Wagner: *Der Ring der nibelungen*. (Inelul nibelungilor). Eră lume multă, din toate clasele societății, care ascultă cu atenție expunerile profesorului și exemplele executate la pian.

Unde existau de mai înainte societăți pentru promovarea culturii în popor, acestea s'au alipit

de noua întreprindere, lucrând mână'n mână, recunoscându-și societățile, inferioritatea și promovând interesele univers.-populare prin pregătirea publicului cu nutremânt mai ușor, la viața spirituală din universități. Alt substrat binevenit l'au dat *studenții universitari* în unele orașe, angajându-se de bună voie să învețe muncitorimea noțiunile elementare în cunoștințele deosebite: gramatică, elemente de literatură, istorie, matematică, etc. Exemplul l'au luat din Danemarca. În Charlottenburg, în Berlin, în Lipsca s'au dovedit de foarte potrivite aceste cursuri. (În Lipsca am putut să urmăresc și eu un astfel de curs studențesc și am să vorbesc despre el cu altă ocazie, când voi scrie mai mult despre studențimea germană).

Dar mi-e teamă să nu fi adus material prea mult deodată. Ideile conducătoare din articolul d-lui Hartmann sunt acestea. Urmează motivarea înființării societății, în fruntea căreia e D-sa.

Cu timpul s'au desvoltat legăturile între profesori și ascultători tot mai mult. Cu cât se studiă mai cu deamăruntul o temă aleasă, cu atât ascultătorii exprimau mai des dorința de a se convinge și *altfel*, făcând *experimente* din fizică, din chimie, din botanică, etc. — în legătură cu teoriile și descrierile expuse. Eră trebuința de un *seminar* special al universităților populare, unde să aibă posibilitatea ori care ascultător să se

Adunarea se va ține în piața mare la orele 11 înainte de ameași cu următorul program: 1. Constituirea adunării. 2. Vorbiri în cauza votului universal. 3. Propuneri. 4. Conclusele adunării în aceasta cauză. Becicherecul-mare, în 5 Octomvrie 1908. Dr. Pavel Obădean, avocat. Dr. Liviu Ghilezan, avocat. Valeriu Magdu, paroh. Dr. Dimitrie Chiroiu, avocat. Vichentie Petrovici, paroh. Ioan Popescu, paroh. Valeriu Ghilezan, învățător.

Scrisoarea unui deputat rutean către „Tribuna“.

Primum la redacțiune o scrisoare nemțescă din care reproducem următoarele paginii:

Kolomea (Galiția) 3/X. 1908.

Cătră onorata redacțiune a ziarului „Tribuna“, Arad.

Am luat parte la conferința interparlamentară pentru pace la Berlin, la care contele Apponyi a rostit cunoscuta sa cuvântare măgulitoare pentru germani. Cu prilejul acesta s'a distribuit o broșură de contele Josef von Majláth sub titlul „Hungaricae res“, în care aural să silește să spele pe oligarhii unguri de acuza intoleranței. Broșura a apărut în Berlin W. la librăria „Hermann Walther G. m. b. Haftung“ (societate cu răspundere limitată). Venind dela Berlin pela Viena mi-a căzut la mână în acest din urmă oraș o foaie volantă dela Dr. sub titlul „Libertatea în Ungaria“, mi-a părut foarte rău că nu am avut măcar vre-o 1000 de exemplare din această foaie volantă pentru a o împărți printre participanții conferinței. Lista participanților a fost însă tipărită deosebit și o veți primi, adresându-vă la „grupul german al uniunii interparlamentare pentru pace“ (Berlin Reichstag). Ar fi bine în același timp să publicați o broșură ca răspuns la broșura amintită „Hungaricae Res“, în limba germană și franceză și să-o trimeteți membrilor conferinței.

Eu sunt rutean din Galiția de ost și aparțin camerei austriace. Peste 400 de mii de conaționali de-ai mei locuiesc în nordul Ungariei și suntem, atât eu cât și ceilalți patrioți ruteni îngrijați din cale afară pentru viitorul lor, deoarece intelectualii dimpreună cu profeșimea sunt maghiarizați.

convingă de visu et auditu (cu ochii și cu auzul propriu) de cele auzite în sala de prelegeri. Iatocmai cum e lipsă de seminarii la universități, tot astfel e lipsă și la universitățile populare.

Și o astfel de universitate populară e „Volksheim“-ul.

Până aici părerile d-lui Hartmann.

Domnul Reich m'a luat la o parte și mi-a spus: „că să-ți faci închipuire cât de mult ți ține Hartmann la universitatea sa, n'am decât să-ți amintesc, că a fost chemat ca profesor în Berlin și a refuzat. Cauza a fost universitatea asta. Nu voi să se despartă de ea și de Viena cu nici un preț“.

De fapt, e ceva specific, nou, pe teritorial german „Volksheim“-ul. „Urania“ din Berlin se apropie întrucât-va de misiunea acestei universități, dar numai cu privire la științele exacte, căci e cunoscut, că Urania se ocupă numai cu răspândirea cunoștințelor fizicale, astronomice, etc., dar nici decât cu literatura și cu răspândirea limbilor moderne și vechi. Dimpotrivă, „Volksheim“-ul, după cum vom vedea, se ocupă și cu acestea.

La „Urania“ poți să faci experiențele fizicale în sălile respective, dar nu-ți stă la îndemână profesorul specialist, care să te îndrume.

Dar despre universitatea aceasta interesantă mai multe în unul din numerile viitoare.

Weimar, Sept. 1908.

Excelent mijloc exterior.

Podagră,

reumatism, junghiuri, dureri de spate și de mijloc, amorțeli, dureri nervoase de cap și orice boale și dureri reumatice sau de podagră se vindecă în modul sigur prin excelentul

„EZEREUM“ BĂLINT GÉZA
farmacia „Órangyal“
EGER, (com. Heves) Káptalan utca.

SPIRIT de MENTHOL.

Se comandă dela singurul lui preparator

Prețul unui flacon original cu modul de întrebuințare e 2 cor. Pentru 12 cor. trimise anticipativ trimiț 6 flacoane franco. Numai pentru întrebuințare exterioră.

Aș fi dispus să intru în relațiuni personale cu șefii românilor din Ungaria. Locul cel mai potrivit ar fi să se poarte în Viena, pe timpul când parlamentul austriac va lucra ceea ce va fi numai în luna Noemvrie a. c.

Nădăjduesc că mă veți onora cu răspunsul Dvoastră și că ne vom înțelege în cale epistolară asupra multor chestiuni.

Vă urez cele mai bune izbânzi în lupta pentru binele poporului Dv. și iscălesc
cu stimă :

Dr. Kyrlo Trylowskyj
deputat în camera austriacă.

Pe cât noi suntem informați, »Calvarul« nostru care a apărut în nemțește sub titlul de »Libertatea în Ungaria«, amintit și de deputatul rutean, a fost trimis la Berlin membrilor români ai conferinței și a sosit la timp. Precum să știe dl Ioan Procopiu a făcut într'un chip plin de succes uz de foaia noastră volantă la congresul presei ținut tot la Berlin. Numai despre distribuția »Calvarului« la conferința interparlamentară nu avem până acuma cunoștință pozitivă. Vedem însă că în schimb broșura contelui Majláth a fost distribuită și se pare că și-a făcut efectul. Este însă trist și ciudat că un străin trebuie să ne vie și să ne a- rete felul cum să procedăm pentru a lămuri străinătatea.

Credem că de aici înainte cel puțin să va face mai mult pentru asta.

Bulgaria — regat independent.

Anexarea Bosniei.

Ieri înainte de amiază, la orele 11, în orașul Tirnowo, s'a întâmplat un eveniment de însemnătate istorică. Principatul bulgar, care până ieri era în raport de vazalitate față de Turcia, a scuturat definitiv și aceasta legătură fictivă, proclamându-se regat independent. Evenimentul acesta surprinde în măsură și mai mare, decum a surprins inaugurarea constituției în Turcia, deși presa mondială l-a prevăzut cu săptămâni înainte. »Status quo«-ul din Balcani, acest echilibru artificial rezultat din gelozia mutuală a puterilor, după ce prin intronarea constituționalizmului în Turcia a fost clătinat în bazele sale, prin proclamarea independenței Bulgariei e amenințat cu deplină răsturnare.

Sunt de neprevăzut complicațiile ce pot rezulta din coliziunea intereselor divergente ale puterilor. Până când gelozia puterilor a menținut echilibrul artificial, zadarnice au fost războaiele, vărsările de sânge și luptele desnădăjduite, nimic n'a putut schimba soarta raselor și naționalităților din Balcani, paralizate în năzuințele lor de înaintare și aspirațiunile lor de libertate, de pumnul de fier al puterilor ce au semnat tratatul de Berlin. Status quo-ul din Balcani era socotit de către întreaga diplomatie condiția supremă a păcii europene.

Azi acest status-quo e răsturnat. Bulgaria de azi încolo e regat independent și pare gata să înfrunte neînfricată toate primejdiile și dezastrele ce s'ar descărca asupra ei în urma hotărârii sale.

Sub impresia violentă ce va fi trezit în Turcia proclamarea independenței Bulgariei, guvernul turc zăbovește de a-și lămuri atitudinea, dar e îndeajuns de semnificativă telegrama ce spune, că trupele turcești concentrate la fruntariile Greciei au primit ordin să plece spre fruntariile bulgare. Dar

care va fi atitudinea diplomației europene? E cert, că încordarea ce stăpânește în atmosfera politicii mari decând au străbătut svonorile despre proclamarea independenței Bulgariei și despre anexarea Bosniei, amenință cu furtună pacea Europei. Judecând după semne diplomația germană și cea austro-ungară sprijinesc năzuințele Bulgariei, dimpotrivă însă ententele ruso-anglo-franceze e cu multă aversiune față de intențiunile monarhiei noastre și privesc proclamarea independenței bulgare mai mult un pretext pentru anexarea Bosniei, pregătit cu multă diplomatie. Anglia pare mai mult surprinsă, căci împrejurarea că tocmai zilele aceste redactase o moțiune intermediară în chestiunea căilor ferate din Rumelia orientală, dovedește că n'a știut despre planurile Bulgariei.

Că anexarea Bulgariei e în strânsă legătură cu anexarea Bosniei, se confirmă neîndoios. Monarhul nostru a adresat în chestiune domnitorilor statelor mari din Europa câte-o scrisoare. Presa mondială semnalează anexarea, care e deja în preajmă. Probabil că diplomația noastră va reuși să respire nedumeririle puterilor, asigurându-le că anexarea e simplu o chestiune de formă deoarece timp de 30 de ani Bosnia a fost și ca »pars subiecta« teritor supus întru toate Austro-Ungariei.

Chestiunea anexării rămâne însă, chiar după rezolvirea ei favorabilă în diplomatie, o dificilă chestiune internă a monarhiei. Ea va naște acute controverse de drept public și va întinpi greutăți aproape de neînvins din punct de vedere politic. Atât Austria cât și Ungaria vor pretinde să li-se alipească lor provinciile ocupate, ba și Croația stărnește pretențiuni în năzuințele ei de a realiza la Sudul monarhiei un imperiu slav. Intre astfel de împrejurări se îmbie o singură soluție: menținerea raportului de până aici, pe lângă supremația exclusivă a monarhiei și pe lângă extinderea dreptului de succesiune al dinastiei noastre. O limpezire definitivă nu va putea urma decât cu vremea, căci azi relațiunile încordate dintre Austria și Ungaria ar zădărnici orice încercare de a purcede pe baza articolului de lege VI. din 1880, care dispune că orice schimbare în raportul cu provinciile ocupate trebuie să întrunească aprobarea celor două parlamente.

Peste câteva zile însă lumea va cunoaște în toată mărimea ei importanța chestiunii, fiind ia problema de căpetenie a delegațiunilor ce se vor întruni în curând. Europa întreagă va urmări deci cu încordată atențiune mersul desbaterilor delegaționale, cari trebuie să fie la înălțimea cerută de interesele mari ce involvă chestiunea anexării.

Dăm telegramele dela vale:

Proclamarea independenței.

Agentia telegrafică bulgară anunță din Sofia: Bulgaria a fost azi proclamată de regat independent în orașul Tirnowo, vechia ei capitală. Proclamarea independenței s'a făcut în prezența principesei Eleonora, a guvernului și a președintelui sobraniei, stărnind în toată țara o însuflețire de nedescris. Nime nu crede posibilitatea unui războiu, dar din precauțiune s'a dat ordin de mobilizare.

Război inevitabil cu Turcia.

Tirnowa, 5 Octomvrie 1908. — Azi diminează Bulgaria a fost declarată independentă și tot deodată și-a luat titlul de Regat.

Consiliul de miniștri, în urma ședinței ținute, a hotărât să demisioneze imediat ce va fi încu-

noștiințat că vre-un oraș face vre-o rezervă asupra acestei chestiuni.

Toată armata bulgară a fost mobilizată. Războiul cu Turcia este ca și declarat, întru cât și Turcia și-a mobilizat întreaga armată. Două corpuri de armată bulgare sunt la granița turcească.

Atitudinea Turciei. Ultimatum.

Constantinopole, 5 Octomvrie. — Consiliul de miniștri ținut ieri a hotărât, ca Turcia să mai aștepte până va trece criza de guvern din Bulgaria și dacă Bulgaria va stăru în atitudinea de până acum, Poarta va cere în formă de ultimatum restituirea căilor ferate, iar după expirarea termenului va recurge la mijloace constrângătoare.

La bursa dela Galata vestea că marele vizir în urma unor telegrame sosite dela împăratul Wilhelm a fost chemat la sultanul, a provocat mare neliniște. Turcia deși, la părere, nu crede necesitatea unui războiu, totuși se înarmează mereu. Două divizii au fost revocate dela fruntariile Greciei. Se crede că consiliul de miniștri ce se va ținea azi va aduce hotărâri definitive. Șase regimente de cavalerie au primit ordin să plece spre fruntariile bulgare.

Propunerea guvernului englez.

Londra, 5 Octomvrie. După informațiile agenției Reuter, guvernul englez a propus guvernelor turc și bulgar un mod de soluțiune cu privire la controversiile iscate din pricina căilor ferate din Rumelia orientală. Guvernul turc se învoaște bucuros ca Bulgaria să restituie căile ferate societății proprietare dela care apoi să le ia în arândă, căci astfel ar rămânea neatinsă drepturile Turciei. Guvernul englez s'a adresat către semnatarele tratatului de Berlin cu rugarea, ca să sprijinească acest mod de rezolvire a chestiunii.

Presa engleză împotriva Bulgariei.

Londra, 5 Octomvrie. Ziarele continuă a ataca atitudinea Bulgariei în chestiunea căilor ferate.

Concentrarea flotei engleze.

Londra, 5 Octomvrie. Ziarul »Times« are informația că amiralul a primit ordin să concentreze la Malta toată flota engleză de pe Marea Mediterană.

Atitudinea României.

București, 6 Octomvrie. În cercurile înalte politice se asigură, că în fața evenimentelor din Balcani, regatul României va păstra o atitudine neutrală.

Anexarea Bosniei.

Viena, 5 Octomvrie. — După informațiile ziarului »Neue Freie Presse« anexarea Bosniei se va face deja înainte de deschiderea delegațiunilor. Cu privire la controversiunile de drept public deocamdată se va alcătui numai un »provizoriu nou«. Provinciile ocupate nu vor fi alipite nici la Ungaria nici la Austria, ci vor primi caracterul de provincii imperiale. Informatorul ziarului »N. F. P.« crede că proclamarea anexării va apare oficios dejă Marți, adică azi, seara.

Seraievo, 5 Octomvrie. — Ediția extraordinară a ziarului »Seraievoer Tagblatt« confirmă că anexarea e fapt împlinit. Populația e viu agitată în așteptarea evenimentelor.

Agram, 5 Octomvrie. — Toate ziarele de azi aduc știrea că corpul de armată din Agram a primit ordin să stea gata de a pleca în Bosnia.

Seraievo, 5 Octomvrie. Vestea proclamării Bulgariei de regat independent a produs o consternare generală în sinul populației. Mohamedanii cari își puseseră toată nădejdea în puterea turcilor tineri sunt cu totul deprimați. În urma scrisorii împăratului Francisc Iosif către președintele Franței, anexarea e privity de fapt împlinit. Șefii opoziției slave au plecat azi la Budapesta. Comisiunea executivă musulmană va trimite de asemenea mai mulți delegați la Budapesta. Telegrammele publicate de ziare sunt viu comentate. În general însă dispoziția populației nu inspiră

ingrijiri serioase și se crede că anexarea va fi primită cu resignare.

Agrum, 5 Octomvrie. Ziarul »Pokret« scrie că cercurile politice croate doresc ca deputații croați să suleveze chestiunea anexării în delegațiuni. Anexarea s'ar face în detrimentul Croației, deoarece chestiunile de drept public ar rămânea și pe mai departe neresolvite. Croații vor cere să fie ascultată și părerea lor și vor prelinde garanții cu privire la situația lor de drept public.

Situația politică.

Partidul național slovăcesc pentru votul universal. — **Partidul țărănesc** — **Adunarea nouilor date statistice.** — **Ieșirea sărbilor radicali din clubul național.** — **Declarațiile lui Barabás.**

Partidul național slovăcesc pentru votul universal.

Partidul național slovăcesc a ținut Sâmbăta trecută o conferință la Turocz-Szt.-Márton. S'a hotărât cu unanimitate ca partidul să se alătore celorlalte partide din țară cari vor lupta pentru realizarea votului universal, egal, secret și comunal. Intrarea în acest bloc însă nu va obliga partidul în alte direcțiuni.

Comitetul central a hotărât că va organiza în cele mai multe locuri adunări de popor protestând împotriva votului plural și cerând votul universal adevărat. Dacă autoritățile ar opri adunările, persoanele cari vor convoca adunările vor adresa în fiecare caz de oprire câte o telegramă M. Sale cerând votul universal.

Prima adunare se va ține în 11 l. c la Turocz-Szt.-Márton. Convocarea ei va fi iscălită de Paul Mudron, președintele partidului.

Partidul țărănesc.

Partidul țărănesc a ținut adunări Dumineca trecută în comitatul Hajdu în 12 comune în com. Bihorului în 8 comune, în com. Szabolcs în 9 și în Sătmar în 16 comune adunări de popor.

În toate adunările acestea s'a hotărât greva generală în caz că ea va fi declarată și de partidul socialist. S'a mai hotărât că deputații cercurilor respective să fie invitați de-a să rosti dacă mai mențin votul universal, cum s'au declarat acum sunt doi ani la alegerea lor, sau dacă aprobă votul plural.

Dumineca viitoare să va ține iarăși un mare număr de adunări.

Adunarea nouilor date statistice.

»Pesti Hirnap« afirmă că ministrul de interne Andrassy a hotărât să adune nouă date statistice pentru a le utiliza la proiectul său de reformă electorală. Datele se vor referi mai ales la cunoașterea de carte ungurească.

Ieșirea sărbilor radicali din clubul național.

Ziarele ungurești află că clubul național a adresat deputaților sărbi radicali Musitzky, Manoilovici și Mrksici somația de-a ieși din partid sau de a lua parte mai activă la acțiunile partidului. Numiții deputați vor anunța clubului ieșirea lor din partid.

Așteptăm confirmarea acestei știri.

Declarațiile lui Barabás.

În ziarele din Arad, Barabás Béla publică un articol cu titlul: »Krisztóffy — și ieu«. Din toată vorbăria tribunalului reținem un singur pasaj. Iel declară că nu a văzut *textul nemțesc* al faimosului pact dintre coroană și guvern, dar nu l-ar fi înțeles chiar dacă îl vedea, deoarece *nu știe nemțeste*.

Barabás care, să nu uităm, e președintele delegațiunii ungurești, declară lucrul acesta cu o deosebită mândrie, având aierul de a-și asuma un merit pașnic. Dar ieste caracteristic pentru omul ca și pentru publicul unguresc căruia să face declarația asta, faptul că la iei meritul de căpetenie ieste — prostia.

Biografia episcopului Filaret Musta.

»Foaia Diecezană« din Caransebeș publică următoarea biografie a noului episcop:

P. Cuvioșia Sa părintele *Filaret Musta* este cel mai de demult în serviciul diecezei noastre. A lucrat în continuu, liniștit, fără șgomot și reclamă în cereul său de activitate.

Născut din familie preoțească în 20 Martie 1839, a primit în s. botez numele Filip. Tatăl său Adam, de origine din Răcășdia, eră pe atunci capelan în Văluț — fostul comitat al Carașului — iară mama sa Ruja a fost fiica parohului din Văluț Dimitrie Dobromirescu, de origine din Dubova, fostul confiniu militar Moșul său, parohul Dimitrie Dobromirescu s'a îngrijit mult pentru creșterea nepotului său Filip.

Dopăce a terminat clasele gimnaziale în Beiuș, și a studiat drepturile la academia din Debrefin iar apoi teologia din Caransebeș, fericitul episcop Ioan Popasu l-a trimis pentru continuarea studiilor teologice la Universitatea din Lipsca, de unde — după terminarea studiilor — întorcându-se a fost aplicat ca profesor la institutul teologic cu începutul anului școlar 1870/1, cu salariu de 399 fl., ce se primiă atunci dela Vârșeț; nu mult după aceea a fost încredințat și cu conducerea oficiului de diriginte al institutului teologic. În aceste două calități a rămas până la 1 Septemvrie 1888. Ca profesor și director la teologie, elevii săi îl iubiau și stimau, cu toate, că eră foarte strict și pretindea dela ei cu punctualitate împlinirea datorițelor.

În 21 Noemvrie 1871 a fost hirotonit în biserica catedrală, prin fericitul episcop Ioan Popasu întru diacon, iar în 16 Aprilie 1872 în ziua sfințitor Paști a fost hirotesit de protodiacon; în 9 Maiu 1874 la Înălțarea Domnului a fost hirotonit întru presbiter, iar în 13 Aprilie 1875 ziua sfințitor Paști, — dupăce în 4 Februarie 1875 a fost tuns de monah în mănăst. Hodoș Bodrogului prin arhimandritul Corneliu Jivovicin primind numele monahal Filaret — a fost hirotesit de fericitul episcop Ioan Popasu de protosincol.

În 25 Decemvrie răposatul Preasfințit episcop Nicolae Popea l-a hirotesit de arhimandrit, iar în 23 Aprilie 1902 l-a numit vicar episcopesc.

În primăvara anului 1871 fū ales prin sinodul eparhial de asesor onorar la senatul școlar, în 23 Noemvrie 1871 denumit de referinte substitut la senatul bisericesc. În 1873 abdicând de asesoratul la senatul școlar fū ales de asesor onorar la senatul bisericesc; iar în toamna anului 1881 fū ales prin congresul național-bisericesc asesor ordinar în senatul bisericesc al consistorului mitropolitan. În anul 1886 este ales de asesor ordinar salarizat în senatul bisericesc al consistorului nostru diecezan.

Dela intrarea în serviciul bisericeii fără întrerupere este membru al sinodului eparhial, ca deputat preoțesc, iară dela 1881 începând deputat preoțesc la congresul național bisericesc.

Dela împreunarea comitatelor Severin și Caraș începând este membru ales al congregațiunei comitatense, iară doi ani a fost membru al comitetului administrativ al comitatului Caraș-Severin.

În calitatea sa de asesor ordinar al senatului bisericesc, a condus în 1889 în sensul statutului organic § 118 ca președinte al Consistorului diecezan dieceza noastră dela răposarea fericitului Episcop Ioan Popasu până la întronisarea fericitului Episcop diecezan Nicolae Popea, întâmplată în Iuliu 1889 (Februarie — Iuliu 1889).

Activitatea Prea Cuvioșiei Sale este tuturora prea bine cunoscută și nu e necesitate a o desăgura aici mai pe larg.

Vorbește perfect limba maghiară, germană și franceză, iar limba ebraică și greacă le cunoaște ca nime altul dintre dignitarii bisericeii noastre.

Cunoștințele solide ce le posedă, caracterul ferm și inimă nobilă ce li înfrumusețează, viața cumpătată și nepătată ce-l distinge, i-au câștigat stima sinceră a tuturor bărbaților de bine și a fruntașilor diecezei Caransebeșene.

Pe panta revoluțiunii.

Lupta pentru votul universal.

În lupta desnădăjduită pentru votul universal, partidul socialist din Budapesta pare a fi hotărât să meargă până la extrem, până la ieșirea din lege. Faptul acesta este pentru care trebuie să dăm de data asta o însemnătate deosebită adunării și manifestațiunii socialiste de ieri. Muncitorimea nu s'a mulțumit de data astă să-și manifeste nemulțumirea în modul obișnuit prin îngrădări de oameni prin strigăte și alături demonstrative.

Ea a depășit chiar și limitele manifestațiilor extraordinare cu spargeri și devastări și cu încăierări nevătămătoare cu agenții siguranței publice.

La demonstrațiunea de ieri s'a tras din mulțime un număr însemnat de *focuri de revolver* asupra poliției călări. Poliția a observat cum anumite persoane înarmate cu revolvere au tras de mai multe ori țintind bine asupra gardiștilor și rănindu-i și a observat cum manifestații au ocrotit pe pușcatori înconjurându-i și împiedcând poliția de-a-i prinde încât vinovații au izbutit să scape.

Faptul acesta dovedește că nu mai poate fi vorba de *incidente întâmplătoare*, ci de un plan chibzuit dinainte și pus la cale și că manifestații au fost înțeleși și au pregătit întâmplările. Prin faptul acesta, manifestațiile de ieri capătă un caracter hotărât revoluționar.

Iată deci unde a dus politica guvernului de azi, dar mai ales mișelescul atentat plănuț prin reforma electorală proletariatului din Ungaria.

Iar noi?

De sigur, metoda revoluționar al socialiștilor nu să poate aproba fiind ilegal, dar trebuie să mărturism, că el nu va lipsi să producă o adâncă impresiune asupra popoului nostru. Deși românii nu posed admirabila organizație a partidului socialist și mai ales nu are posibilitatea marilor alături de zecimi de mii de persoane ca în marile orașe, totuși nemulțumirea popoului nostru e de sigur și mai mare decât a masselor muncitorești.

Adunările socialiștilor din capitală să țin lanț. Am vestit și noi cititorilor noștri că demonstrațiunea din trecut, a fost pecetluită cu sângele muncitorilor.

Toate damele se facideal de frumoase
pria efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care aaeverește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței,
piștruire, petele de ficat și toate necurățeniile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszertár
— — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metel franceză și cu diploma de distincție.

Acum s'a întâmplat și mai altceam. Socialiștii au fost iarăși Duminecă după prânz o mare adunare de popor pentru votul universal. După cântarea muncitorii au plecat în grupuri spre marea Andrassy cântând Marslieza și aclamând votul universal. Când mulțimea a ajuns în colțul străzii Csengery, poliția călare le-a ieșit în cale.

Fără nici un motiv și fără nici o somațiune prealabilă poliția a atacat mulțimea lovindu-o cu săbiile. Atunci din mulțime un individ a tras două focuri de revolver țintind asupra comisariului care mergea în frunte fără a-l atinge însă. Poliția fiind călare a văzut bine pe cel ce pușca dar nu l-a putut prinde. Mulțimea a fost împrăștiată dar s'a adunat din nou. Atunci același individ a fost văzut trăgând iarăși asupra poliției. În același timp s'au dat și din alte părți ale mulțimii focuri asupra poliției. S'au tras vre-o 15 până la 20 de focuri de revolver cu totul. Poliția n'a izbutit să prindă pe făptași deoarece mulțimea i-a înconjurat și le-a înlezuit scăparea asanzându-i. Mulțimea a fost împrăștiată, an fost mulți arestați dar nu au fost prinse persoanele cari au puscat.

Într-o publicație făcută astăzi căpitanul poliției de la Dezso declară că nu va mai tolera astfel de demonstrații și le va înduși în sânge.

Ziarul socialist „Népszava“ declară că muncitorii vor perzista în lupta lor pentru votul universal deși guvernul caută să înăbușe avântul partidului socialist.

Din România.

D'ale ovrellor. „Viitorul“ scrie: Din Călărași ni-se comunică un fapt de o extremă gravitate, pe care-l aducem la cunoștința consiliului superior al agriculturii.

Arendașii ovrei Moki Fischer al moșiei Jigălia și S. Arie al moșiei Stelnica ambele din județul Ialomița, refuză să dijmuiască produsele țărănilor, de pe acele moșii.

Produsele de astăvară stau pe câmp expuse stricăciunii.

„Monitorul Oficial“ de ieri publică tabelele de județe și regiuni de prețurile muncilor sob cari se vor putea face învoielile contractuale, de prețurile peste cari nu se poate ridica arendarea pământurilor în bani către muncitorii, de dijma cea mai ridicată ce va lua proprietarul sau arendașul, de prețurile maxime de pășunat pe cap de vită și pe hectar, precum și de numărul vitelor ce pot intra în hectar, ținându-se seamă de calitatea pământului de islaz, alcătuite conform legii pentru învoielii agricole.

Stagiunea teatrală se începe în București pe la sfârșitul lui Septemvrie.

Era vorba ca Teatrul Național să se deschidă cu piesa „Mărul“ a lui Zaharie Bărsan. Unii spuneau că se va deschide cu „Don Carlos“ de Schiller, tradus de dl G. Coșbuc. Zilele din urmă însă direcția a hotărât să se înceapă cu „Ultimul vlăstar“, o dramă originală, datorită unui scriitor puțin cunoscut — după câteva traduceri venim — dl N. Pandelea din Craiova.

Cei cari cunosc drama d-lui Pandelea spun că „Ultimul vlăstar“ are subiectul scos din viața ardelenescă și că, fără câteva inexactități și detaliații, e o dramă bună.

Din Macedonia.

Ziarul „Macedonia“ în numărul său dela 21 Sept. v. scrie următoarele:

Adevărul de multe ori e dureros și crud dar e plăcut. Marele patriot Th. Filipescu, din Serraevo (Bosnia) în dragostea lui pentru frații români-macedoneni și în dorința de a pipăi adevărul a întreprins o călătorie în Macedonia unde a văzut starea precară în care ne găsim noi elementul armănesc și destrăbălarea ce există și neregularitățile ce se comit pe spinarea chestiunii naționale din Macedonia în mânărea bugetului.

Întâ deci un patriot imparțial care atestă ceea ce de ani de zile noi am spus-o prin viu graiu și prin scris.

Dând locul de onoare articolului d-lui Th. Filipescu publicat în ziarul „Tribuna“ din 7 c. ce

apare în Arad, în coloanele ziarului „Macedonia“, ne simțim datorii a mulțumi din adâncul sufletului inimii patriot Th. Filipescu pentru dragostea ce poartă chestiunii noastre.

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 Octomvrie n. 1908.

— **Sănătatea M. Sale Regelui Carol.** „Independența Română“ scrie următoarele: Suntem fericiți de-a afla că sănătatea M. Sale Regelui este din zi în zi mai bună și că starea Sa actuală este din cele mai satisfăcătoare.

Crampele de stomach au dispărut cu totul și M. Sa are nopți liniștite. Regimul său alimentar e mult mai variat și puterile revin.

Augustul nostru Suveran să poate ocupa fiecare zi de afacerile țării și a lucrat ieri multă vreme cu dl Dimitrie Sturdza, președintele consiliului și ministrul afacerilor străine.

— **Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand și ungrul.** În cercurile politice maghiare a stărnit mare bucurie faptul că prin venirea regelui Alfonso II al Spaniei s'a dus și moștenitorul de tron Francisc Ferdinand pentru câteva zile în Ungaria. A fost însă bătător la ochi, că Francisc Ferdinand a părăsit capitala înaintea plecării regelui Spaniei. Din locuri competente se știe că prințul de coroană Francisc Ferdinand a fost nevoit să plece primind știri rele din Konopis despre starea sanitară a princesei Sofia Hohenberg.

— **Succese.** „Függetlenség“ de azi publică scrisoarea unui măiestru croitor, adresată d-lui Dr. Opre, căruia îi aduce calde mulțumiri pentru solitudinea și priceperea ce a depus întru al vîndecă, la băile sale, de boală grea internă. Klár Ferencz, așa-l chiamă pe croitor, spune că a avut gravă boală de stomac, fusese așa de slab, că nu putea să umble, iar acum se simte bine, așa că umblă și își poate vedea de afaceri. Deși după 15 zile de tratament s'a simțit bine, așa, că n'a mai trebuit să-l injecteze cu morfină: durerile i-au trecut în urma băilor aplicate la institutul de cură al d-lui Opre.

— **„Viața Românească“**, excelenta revistă enciclopedică redigată de profesorii universitari C. Stere și Dr. I. Cantacuzino, continuă să apară în Iași. Numărul 8 (August) are un cuprins nu se poate mai bogat și mai instructiv. Indemnăm pe cărturarii dela noi să nu pregete să aboneze și să citească „Viața Românească“.

— **Știre personală.** „Clubul român din Viena“ de sub protectoratul generalului A. Lupu în adunarea sa generală din 4 Iulie n. c. a proclamat „membru onorar“ al său pe dl Victor Tordășianu, asesor conzistorial și președintele reuniunii meseriașilor români din Sibiu.

Trimitem felicitări simpaticului nostru amic și colaborator.

— **Hărăguș — Haragos.** Ni-se scrie din Deva că la primirea noului episcop reformat Kenessey, un avocat pretins român Dr. Adam Hărăguș, care însă în vremea din urmă să scrie Haragos s'a dat la acte neromânești. Numitul a dat-o pe coarda „patriotismului“ celui mai mănios, ba la primirea lui Kenessey nu s'a rușnat să conducă conductul cu torțe în onoarea episcopului. După sunetele „Hymnusz ului Haragos a rostit, ungurește bine înțeles, un discurs patriotic atacând pe români.

Felicităm pe compatrioții noștri unguri pentru noua achiziție ce au făcut.

— **Catastrofa dela Pecica.** Cu privire la catastrofa dela Pecica mai dăm următoarele amănunte: Ancheta făcută la fața locului, în gara dela Pecica, a constatat că macazul funcționa regulat. Așadar, catastrofa a fost cauzată nu de funcționarea neregulată a macazului, ci din neglijența macagiului Szabó Berze Márton, care a schimbat greșit macazul. Acesta, Duminecă sara a recunoscut, că a adormit și auzind șueratul trenului personal a grăbit și macazul schimbat în

regulă l-a întors greșit. Victimile catastrofei sunt trei morți, între ei și mașinistul și alți 15 înși parte grav parte ușor răniți. Pagubele societății trenului se urcă la 50.000 de coroane fără despăgubirea ce o vor pretinde răniții și familiile celor morți. Ancheta continuă.

— **„Inima“.** Cu prilejul traducerii ce publicăm a celebrei opere a scriitorului italian, d-nul Sever Secula scrie în „Biserica și Școala“ următoarele rânduri:

„Inima“ — Il cuore — seninului italian, iubitor de copii, a lui Edmondo di Amicis, este cea mai desăvârșită, cea mai frumoasă lucrare, din inimă isvorită, care inimii vorbește. Se împlinește acum anul dela moartea celebrului scriitor italian, a cărui carte, „Il cuore“, s'a răspândit în mii de ediții în toate limbile lumii civilizate. Cea mai fină putere de observație sufletească, cea mai gingașă, idealistă manieră de a judeca și îndruma sufletele fără prihană ale copilașilor, este în „Il cuore“. Morala, în concepțiunea sa cea mai sublimă, a iubirii, iertării și milei — e tenorul acestei suave scrieri, acestui cap de operă al literaturii universale...

... În foiletonul „Tribunii“ din Arad, se publică „Il cuore“ în românește, în traducerea măiastră a dlui Pompiliu Robescu, stăpân desăvârșit atât pe limba italiană cât și pe cea română, ș'un suflet visător, — condiții, cari garantează perfecțiunea traducerii, congenialitatea ei cu opera maestrului, în mare măsură.

Dar nu este suficientă răspândirea, printr'un ziar de zi. Comoara lui Edmondo di Amicis s'o aibă fiecare școală română, fiecare părinte de copii, dela — 10 ani în sus... Reproducerea ei în broșură, ori tipărirea în mii și mii de exemplare, răspândirea ei în cercuri cât mai largi, va aduce foloase neprețuite, — va îndrumă spre perfecțiune, va însenina viața, va îndulci-o și-l va da un înțeles... Și noi, de toate acestea avem mare trebuință.

— **Ateutat la viața artistel dramatice din Pesta, Markus Emilia.** Alaltăieri pe când artista Márkus Emilia din Pesta își făcea toaleta în camera ei din palatul teatrului Național, a observat că se deschide ușa dulapului de lângă oglinda de toaletă și sare din el o damă. Artista o recunoscuse, era fosta ei subretă, care fusese statistică la teatrul național, anume Janka Grégus. Fata avea un revolver în mână și înainte de a-și veni în fire artista, Janka Grégus slobozi revolverul.

Noroc că nimeri numai dantelele neglijenței artistei, după aceea fata s'a dus în odaia de fumat a soțului artistei și așezându-se pe un fotel își trase un glonț în piept, în stare desperată a fost transportată la spital.

— **Eroul dela Mihai-Bravu.** Despre căpitanul Ieșeanu, eroul scandalului dela Mihai-Bravu să anunță că comisiunea numită pentru examinarea stării sale mentale l-a declarat atins de alienațiune. În urma acestui aviz, căpitanul Ieșeanu a fost tradus în fața unui consiliu de reformă care e de avis că numitului căpitan Ieșeanu trebnie pus în retragere pentru motiv de infirmitate incurabilă contractată în timpul serviciului însă nu din pricina serviciului. Fostul căpitan va fi internat în ospiciul de alienați Mărcuța.

— **Holera din Rusia.** Se vestește din Petersburg, că în luna trecută din 25 până la 1 în tot imperiul au fost 3251 cazuri de holera dintre cari 1571 au fost mortale. Cu o săptămână înainte au fost 4922 de îmbolnăviri și 2281 cazuri mortale. De când a erupt epidemia au fost 8947 cazuri mortale din 19.612 îmbolnăviri. Provinciile Estland și Witte și orașul Varșovia s'a declarat ca primejdioasă din cauza holerei.

— **Treicolorul francez în Alsația-Lotaringia.** După trezeci și opt de ani a falfăit din nou în Alsația-Lotaringia steagul albastru — alb-roșu — care odinioară vestește aici splendoarea gloriei franceze. A revocat strălucirea gloriei serbarea de Sâmbătă din Nolsseville, unde s'a sfârșit memoria luptelor franceze. Din Franța au luat mulți parte la serbările din Nolsseville aproape de Metz și la requiemul din biserică au luat parte și fruntașii autorităților germane, guvernorul din Metz purta uniforma de general, episcopul Benzler și o imensitate de public care a umplut biserica. Altarul principal îmbrăcat în dolii eră împodobit cu emblemele orașului Metz și ale Lotharingiei și de-asupra catafalcului falfăia tricolorul.

francez. De două părți erau așezate două steaguri franceze, unul dintre ele era steagul societății prizonierilor de război din 1870.

— **O boală nouă.** Din Tangir se vestește o nouă boală, pe care au observat-o în timpul din urmă în Maroco. Boala s'a ivit mai întâiu în Rabat, simptomele sunt de tot necunoscute și în toate cazurile mortale. Curoul boalei de regulă ține trei zile. Până acum s'au îmbolnăvit numai indigeni, nici un european.

Economie.

Banca de asigurare.

În un lung șir de ani o mare parte a publicului nostru s'a dat cu „convingerea“ că noi românii avem în banca de asigurare „Transilvania“ din Sibiu — o instituție românească, ce îngrijește afacerile noastre de asigurare. Numirea băncii („Transilvania“), activitatea rodnică și bogată a regretatului ei director, Dr. Aurel Brote, fratele angajatului politician român, reclamele ce gazetele noastre făceau în signal naționalismului băncii de asigurare „Transilvania“ erau tot atâtea motive ca opinia publică să creadă, că avem a face cu o instituție românească. Chiar cei mai orientați nu îngăduiau mai mult decât că „Transilvania“ e o instituție românească sprijinită și de sași, ca tovarăși buni de întreprindere.

Pe când dăinuiau neturburate aceste „convingeri ale obștei“ — frații sași aveau deja în stăpânirea lor cele mai multe „Antheilschein“-uri, pe care le porecleau „acții“ dar după care își au asigurate prin statute camete de 60% anual — ori este ori nu este vre-un profit curat la bancă.

Mulțimea românească — nu și-a luat oboseala poate migăloasă să cunoască adevărata stare de lucruri și s'a grăbit să-și facă asigurările la „Transilvania noastră“...

Și numai în acest fapt nu găsim nimic de excepționat, mai ales că „Transilvania“ da angajamente și la câțiva români, așezați în slujbe pe vremea directorului Brote.

Cu moartea prematură a regretatului Brote însă tot mai mult a început să iasă cuil din sac Sașii — în majoritate locală au împlinit postul de director cu un sas, care însă în urma neputinții sale a trebuit să părăsească slujba. De atunci sunt peste 5 ani la mijloc — banca trece prin un interregnum — neavând director nici până azi.

În acest interregnum înbuzeala la posturi și la determinarea spiritului întreprinderii s'a făcut din partea sașilor cu tot mai multă insistență și cu tot mai puțin tact.

A fost dar natural că discuția ziaristică purtată în iarnă să lămurească situația tot mai mult, până când s'a săvârșit demisionarea tuturor membrilor români din direcțiunea băncii „Transilvania“ — întâmplată de curând.

Această abdicere, sosită în ora ultimă — a lămurit pe deplin spiritul în care e condusă „Transilvania“ și azi abia credem să fie român cititor de gazete, care să se mai poată mângâia că în banca „Transilvania“ avem și o instituție românească.

În cunoștința acestui fapt, ce e mai natural decât să auzim și din o parte și din alta dorința exprimată să ne înființăm noi de noi o bancă românească pentru asigurări.

Ori cât am dori să fie despărțită ideea înființării unui institut de asigurare românească de animozitățile ivite în jurul băncii de asigurare „Transilvania“ — nouă ni-se pare că e cu neputință.

Deși e departe de noi gândul înființării unui institut de concurență ori gândul unei înființări „în truț“, în ciuda sau pentru păgubirea cuiva — geneza ideii, trebuie să recunoaștem este în animozitățile ivite în jurul băncii „Transilvania“.

Lămuririle date publicului prin discuția ziaristică din iarnă, apoi declarația categorică a membrilor români ieșiți din direcțiunea „Transilvaniei“ — sunt tot atâtea argumente că noi

azi nu avem nici barem parte ca factor important în conducerea și spiritul „Transilvaniei“.

Și fiindcă nu avem nici asta — ni-se impune să ne alcătuim un așezământ pentru îngrijirea asigurărilor, așezământ, ce să fie al nostru și pentru noi.

Nici declarațiile specific »săsești« a presidentului »Transilvaniei« Dr. Bruckner, nici oportunitățile timide nu e permis să slăbească nizuința de a avea o bancă de asigurare cu caracterul și cu pecetea neamului nostru, înființată și susținută prin noi și pentru noi.

Dacă au fost argumente puternice — economice și culturale — și nici decât politice — să se înființeze bănci, institute de credit și depuneri românești: dacă sunt puternice argumente economice patriotice, în sensul adevărat — ca să nizuim pentru organizarea economică specific a neamului nostru; dacă dorim prelegeri economice și tovarășii pentru satele noastre, separate pentru neamul nostru — cel puțin tot atât de puternice sunt argumentele economice și culturale, ce ne îndeamnă acum, când s'a pierdut și iluzia că »Transilvania« e bancă și românească să ne alcătuim cu grabă un potrivit așezământ pentru îngrijirea asigurărilor românești.

Cu toate că ches iunea asigurărilor de tot soiul preocupă azi pe toți câți au cunoștință și dorul organizației și dezvoltării economice a unui popor, a unui stat — grosul poporului nostru nu e încă pătruns de această necesitate imperativă.

Iată pentru ce aici se impune mobilizarea tuturor forțelor noastre de seamă; iată pentru ce se impune ca mai ales gazetele noastre să-și cunoască de o îndatorire de frunte, agitarea pentru alcătuirea bine chibzuită a unui institut românesc pentru asigurări.

Și iată de ce nu înțelegem noi organe de publicitate românești, cari nu-și iau răgaz să aprofunde chestiunea și săvârșesc năzbuția, că în vreme ce publică declarația membrilor români siliiți să iasă din direcțiunea »Transilvaniei« pe de o parte n'au nici o vorbă la chestie pe de altă parte pe contra pagină publică în dragă voie anunțuri cu reclamă pentru româneasca bancă de asigurare »Transilvania«.

Ori apoi: în vreme ce reviste speciale ca »Revista Economică«, »Tovărășia« și alte gazete de zi și săptămânale — »Unirea« din Blaj și alte câteva gazete de ale noastre publică — fără nici un comentariu — declarația »lămuritoare« a presidentului sas al »Transilvaniei« Dr. Bruckner...

Aici nu e vorba de râncoari ori de vorbărie cu comănac.

E în discuție îmbrățișarea sau abandonarea unei activități economice, ce-ți pune la îndemână un mijloc de căpetenie pentru nizuirea mai lesnicioasă la progresul economic. E vorba că oare această activitate e bine să fie sălășluită și de spiritul național, ori aici în această chestiune e de admis principiul cosmopolit, atât de seducător în chestii economice.

În o astfel de chestiune — să ni-se ierte — dar în special rolul și ținuta întregii noastre prese trebuie să fie hotărâtă și sprijinită cu argumente lămuritoare.

Căci tot așa ne place să afirmăm că rolul presei noastre nu e numai informativ, ci e ca să slujească ideii, propunerii, agitației pentru probleme ce ne sbuciumă ca neam și ca cetățeni.

Părerea noastră este că aici ținute de sezon de vară nu-și pot îngădui gazetele noastre, ca să nu se omoare nepăsarea publicului.

„Țara Noastră“ deodată cu publicarea declarației membrilor români ieșiți din direcțiunea „Transilvaniei“ și-a ținut de datorință să fixeze importanța chestiunii și să semnaleze trebuința înființării unui institut românesc pentru îngrijirea asigurărilor.

Respectul față de cei chemați și apoi justa așteptare că și din cealaltă parte vor veni lămuriri — ne-au impus răbdarea pentru câteva zile.

Cățiva din cei chemați, în primul rând s'au declarat deja — propunând fără rezerve înființarea unui institut românesc pentru asigurări, după ce

în cadrele „Transilvaniei“ o mai departe cooperare s'a făcut imposibilă.

Această părere a sprijinit-o și declarația presidentului sas Dr. Bruckner, căci și din partea lor s'a ținut necesară darea unei »lămuriri«. În urma acestei lămuriri o singură cale ne mai rămâne, întrucât dorim să ne îngrijim noi pe priile noastre asigurări: să căutăm modalitățile înființării unui institut românesc pentru asigurări.

Departe de noi să ne revindicăm paternitatea propunerii, vom nizu să contribuim și noi cu propunerile și informațiile noastre la rezolvirea cât mai norocoasă a chestiunii de asigurări și junsă în urma animozităților dela „Transilvania“ atât de actuală.

Acceptând fără rezerve propunerea pentru înființarea unei bănci românești de asigurare, noi suntem convinși pe deplin că azi noi avem:

a) Capitalul trebuincios pentru noua bancă;
b) Material indostulitor pentru asigurări, ce să putem susține noi, cu publicul nostru, banca noastră;

c) Persoane destoinice, cari să conducă cu deplin succes noua instituție.

Budapesta, 5 Octombrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grân pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-98 - 23-
Săcară pe Oct.	18-68 - 18-70
Cucuruz pe Oct.	14-70 - 14-72
Ovăș pe Oct.	15-90 - 15-92

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — —	22 K. 80—23 K. 60
Din comitatul Albei —	22 > 60—23 > 40
De Pesta — — — —	22 > 60—23 > 40
Bănățenesc — — — —	22 > 80—23 > 60
De Bacica — — — —	22 > 80—23 > 60
Săcară — — — —	18 > 75—18 > 90
Orzul de nutreț, cvallit. I.	15 > 75—15 > 90
> de cvallitatea II.	15 > 40—15 > 60
Ovăș de > I.	16 > 50—16 > 85
> > II.	16 > 10—16 > 40
Cucuruz vechiu — — —	16 > 80—17 > —
> nou — — — —	> — — — —

Poșta Administrației.

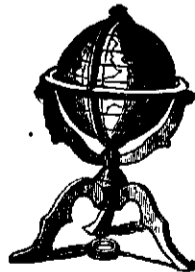
A. Vașladi. Târnașda. Am primit 6 cor. abonament pe quart. IV 1908.

V. Țăran. Căvâran. Am primit 12 coroane abonament până la 31 Martie 1909.

Terentiu Bugariu. Timișoara. Am primit 6 cor. abonament pe quart. IV 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar George Nichin.

Fiecare învățător

să ceară

catalogul special de hărți,

rechizite de învățământ, globuri, inscripții de școli și tot felul de alte obiecte

pentru învățământ, după prescrierea ministrului de instrucție publică.

Se capătă la librăria lui

Ingusz I. și fiu.

A r a d, strada Weitzer János.

Telefon pentru comit. Arad și Timiș 517.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — mester de monumente și pietre de sculptură.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsmá-ut nr. 21, Telefon 682.**

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánputak.

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIÁS

**IN PRIVINȚA EFECTULUI PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ
INTRECE TOATE APELE.**

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și inisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: **STAUDT MIKLOS**, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
◆◆◆ Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale. ◆◆◆

Reclama e sufletul comerțului.

Invenție nouă! Invenție nouă!
Moară de oțel pentru întrebuințare în economie și acasă **macină excelent** orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.
Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânțel de lucernă și de trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașine.

:: ORADEA-MARE ::
(Nagyvárad Vilanytelep mellet)

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.
Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere de cumpărare să se provoace că adresa firmei să scrie în Tribuna.

Chiar dacă ar costa multe parale

tot ar trebui să cetească toată lumea comunicatul scris în limbă populară, pe care l-a publicat institutul Elektro-Vitalizer. Fără a mai cruța oboeala și cheltuielile resumează pe baze științifice problemele fundamentale a vindecării prin electricitate și descrie pe cel mai ideal factor al acesteia aparatul **«Electro-Vitalizer»**

In Ungaria nu s'a dat până acum publicității o asemenea carte, de aceea atragem atențiunea celor care suferă de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, paralizie și neuralgie să cetească această carte interesantă și vor învăța din ea multe lucruri științifice.

Această carte o poate căpăta oricine gratis și porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă la acest ziar și fără nici un obligament. Iar dacă ne cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare și le explicăm avantajele aparatului Elektro-Vitalizer.

Inst. de consult. med. Elektro-Vitalizer
BUDAPEST, Váci u. 2. telef. 51.
publică și el știința popularizată, în 1866 începe activitatea „Societății vieneze pentru cultivarea poporului”, care dă concerte și serate interesante în 1891 se pun bazele societății științifice „Skiop.”

Neumann

Mare deposit de haine pentru bărbați, băeți

F. STOIBER

Str. Cisnădiei. SIBIU. (Nagyszeben.)

Mare depozit de piele glacé, svedeză, Nappa și alte pieluri fine dantele de mătăsă și de zăbranic, mănuși. Tot felul de bandajii pentru hernie simple și duple, diverse centurioane de tot felul, bandajii, apoi ciorapi de bărbați și de dame și rufe. **Aparate pentru îndreptarea corpului la copil și fete, cordoane** pentru - bărbați, dela cele mai - simple până la cele mai fine, irigatoare, mașuri de cauciuc, jeturi de cauciuc și perinute de cauciuc pentru călătoria în tren, **ciorapi de cauciuc**, diferite articole igienice de cauciuc din Franța pentru - bărbați și pentru dame. Toate fiind numai de calitate cea mai bună și — în prețurile cele mai ieftine. — — **Moșele au prețul redus!**

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor **Seghedin (Szegeđ), Laudon u. 9**

Primește: curățirea și văpsirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf.

Comandele din provincă să efectuească imediat și prompt.

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
— Multe recunoștințe —

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPĂIAT ANIMALE
KOLÓZSVÁR, Rozsa-u. 7 sz.

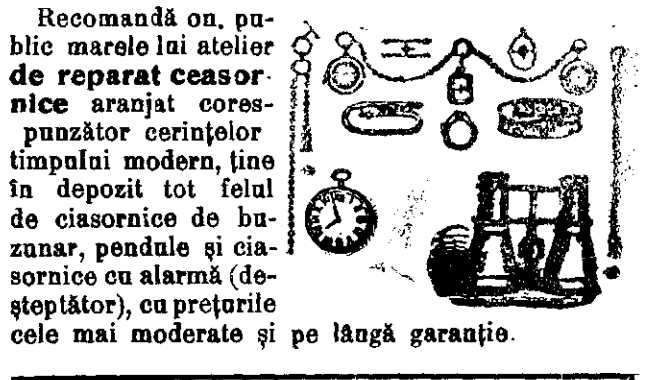
Animalele să se trimită cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întâmple prepararea; mamiferelor mai mari să li-se scoată intestinele. — Pentru împachetare socotesc numai cheltuielile mele. — —
Preparație îngrijită, artistică, în formă — naturală, lucru trainic, prețuri — moderate! — —

* * *

MACHA.

ciasornicar mecanic și cronometric.
NAGY-BECSKEREK

Recomandă on. public marelui atelier de reparat ceasornice aranjat corespunzător cerințelor timpului modern, ține în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, pendule și ciasornice cu alarmă (deșteptător), cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanție.

Celce dorește a avea

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul **Radovan Popovits, în Ujvidék,**

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.
Prețul acestei cărți e 6 cor.
Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.
Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Dubinievicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.
Kolozsvár, Deák-Ferencz nr. 8.

Recomandă în prețurile cele mai ieftine:
Esențe de rom și licheuri cu prescripții de pregătire.

Văpseli mirositoare

Parfumuri, pudre, săpunuri din țară și str.
Gazete pentru instrumente de manicurare și parfumuri.

Petrol-China

cel mai bun mijloc contra mătreței a căderii părului și cărunțirii.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

● CEASURI DE TURN ●

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solidă. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onorațiilor comitei bisericești asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciasurile de turn pe lângă chezașie. — Onoratele comitete și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu buget, gratis.

GEYER HENRIK

Fabrică de tavane trestii, instalată cu mașini.
UJVÍDÉK, str. Petőfi nr. 98.

Recomandă în atențiunea arhitecților precum și în a publicului doritor de construcții fabricatele sale brevetate de **tavane de trestii** lucrute cu mașina. Fabrică: trestii de bolți de orice lungime și de orice soi, **cojite sau necojite**, precum și **paravane și îngrădiri** pentru grădini și pentru procători de cărămizi, împletituri dese de trestii pentru îngrădirea pomilor și a strugurilor. — **Furnisează mașini pentru orice fel de lucrări de trestii.** — Impletiturile mele de trestii sunt cele mai bune și executate în mod solid și nu se pot confundă cu alte mărfuri inferioare.

GEORG DÉCSI

măiestru de instrumente muzicale
SIBIU, str. Ognei Nr. 10.

Magazin de tot felul de instrumente muzicale, depozit bogat de cele mai bune coarde. Primește și execută prompt tot felul de comande din provincie, precum reparaază bine și ieftin orice lucrare ce aparține acestei ramuri.

SIBIU
E. PUREGE
fabrică de casse de bani
Nagyszében

Recomandă de asemenea practicele (mașini)

● cuptoare de fert ●

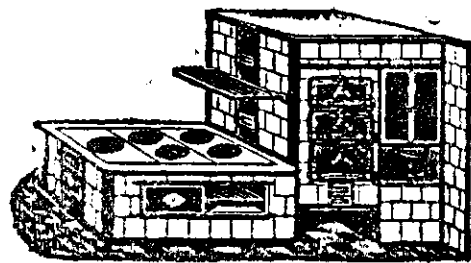
în toate versiunile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă. Atrage atențiunea on. public din localitate și din împrejurime asupra atelierului său de

● lăcătușerie, și construcție ●

care-i cel mai mare din tot Sibiuul

și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă! Primesc ori-ce-fel de construcții atingătoare de această branșă, precum:

lucrări de la clădiri, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare și balcoane, geamlăcuri, uși de fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cișmele și orice lucrări de fer și lucrări de bas-relief.

Trimit gratis și franco deciziuni (proiecte de cheltueli) pentru casse de bani, mașini de fert (șparchert) etc.

≡ **E. Purege** ≡
Sibiu, Schmidtgasse 19.

Prima fabrică de mașini agricole și întreprindere de săpat fântâni adânci din Sătmár.
SZATMÁR strada Teleky 8.

Seful firmei — Se capata la ușa nr. 10
Ingusz I. și fiu.
Arad, strada Weitzer János.
Telefon pentru comit. Arad și Timiș 517.

instalare, sfredelierea conductei apă de ce pentru rații de toare șarmoră, granit, șynit, labrador etc., din pietre de mor- atingătoare, află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25, cu p. **Kolozsvár, Dózsa-u. nr. 21, Telefon 66.**
Depo: agyvárd, Nagyszében, Déva și Bánpart.